

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради ФПСР

ООН імені І.І. Мечникова

Протокол № 1 від «14» вересня 2025 р.

голови Вченої ради

проф. Дунаєва Л.М.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ПСИХОЛОГІЇ**

ступінь вищої освіти
галузь знань
напрямок підготовки

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
053 «Психологія»

Одеса 2025

Програма атестаційного екзамену з психології для здобувачів факультету психології та соціальної роботи, спеціальності 053 Психологія, перший рівень вищої освіти – бакалавр.

Розробники:

Кіреєва З.О. - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психологічного консультування;

Кононенко О.І. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології;

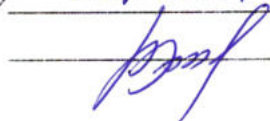
Родіна Н.В. - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психодіагностики та клінічної психології.

Погоджено із гарантом ОПП «Психологія»

 (Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від « 1 » вересня 2025 р.

Голова комісії (Ірина СИДУН)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестаційний екзаме́н з психоло́гії проводиться як комплексна перевірка досягнень результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 053 Психологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійною програмою підготовки фахівця за освітнім ступенем «Бакалавр» зі спеціальності 053 «Психологія».

Метою атестаційного екзаме́ну здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки та підсумкова атестація фахівця на відповідність *кваліфікації бакалавр з психології*.

Результати складання атестаційного екзаме́ну входять до атестації згідно якої вирішується питання про присвоєння випускникам відповідної кваліфікації та видачу диплома.

Програма і порядок проведення випускних екзаме́нів визначається Положенням про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf), Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf), Положенням про порядок створення та організації роботи Екзаменаційної комісії в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/exam-komiss_2022.pdf).

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>).

Недопустимі підказки і списування, користування мобільним телефоном. Забороняється використання додаткових джерел, крім указаних у екзаменаційному білеті.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності йому не дозволяється складати екзаме́н. Повторне складання (перескладання з метою підвищення оцінки) атестаційного екзаме́ну не дозволяється.

Програма атестаційного екзаме́ну здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти містить анотацію та орієнтований перелік питань дисципліни фахової та практичної підготовки, передбачених навчальним планом, освітньо-професійною програмою підготовки фахівців зі спеціальності 053 «Психологія», що винесено на іспит, список рекомендованих джерел, критерії оцінювання екзаме́ну та приклад екзаменаційного білету.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ ТА ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Загальна психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни "Загальна психологія» є визначення рівня професійної підготовки студентів та його відповідність вимогам освітньої програми. Питання, які пропонуються відносяться до наступних розділів: психологія як система знань, класифікація і характеристика методів психологічних досліджень, когнітивна сфера, афективна сфера, мотиваційно-вольова сфера, теорія і структура особистості. Ці питання дають можливість об'єктивно оцінити готовність випускників до діяльності психолога.

Програма дисципліни.

Психологія як система знань: Визначення психології як науки. Класифікація і характеристика методів психологічних досліджень. Періодизація історії психології. Когнітивна сфера: Поняття про відчуття. Класифікація відчуттів, психологічна характеристика їх видів. Поняття про сприймання. Відмінність сприймання від відчуттів. Поняття про пам'ять, її значення. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Розумові дії та операції. Мовлення як засіб спілкування і як інструмент мислення. Поняття про уяву. Види уяви. Поняття про емоції і почуття та їх роль у практичній і пізнавальній діяльності. Спрямованість особистості. Поняття про мотивацію, мотиви, потреби. Види потреб. Мотиваційна сфера людини. Ієрархія потреб та ієрархія мотивів. Поняття про волю. Вольові якості особистості. Вольова регуляція поведінки. Теорії особистості. Структура особистості. Я -концепція. Самооцінка і рівень домагань. Характер і темперамент. Структура характеру. Поняття про здібності. Види здібностей. Погляди на природу здібностей.

Питання:

1. Загальне поняття про психологію. Предмет психології.
1. Етапи становлення психології. Становлення психології в Україні і ОНУ імені І.І. Мечникова
2. Свідомість. Психологічні характеристики свідомості.
3. Самосвідомість. Рефлексія як основа самосвідомості.
4. "Я концепція", її компоненти. Самооцінка і рівень домагань.
5. Класифікація психічних явищ (психічні процеси, стани та властивості особистості)
6. Сутність основних методів психологічного дослідження: спостереження, експеримент, тестування.
7. Відчуття як відображення окремих якостей предметів. Види відчуттів.
8. Сприймання. Роль апперцепції у сприйманні. Властивості сприймання: предметність, вибірковість, цілісність, константність, категоріальність, структурність.
9. Порівняння психічних процесів відчуття і сприйняття
10. Увага. Основні властивості уваги. Класифікація видів уваги.

11. Пам'ять і її види: образна, словесно-логічна, рухова, емоційна; довільна і мимовільна. Короткочасна, оперативна та довготривала пам'ять, зв'язок між ними.
12. Процеси пам'яті, їх основні характеристики.
13. Мислення як психічний процес. Види мислення. Основні розумові операції.
14. Загальні поняття про мовлення. Види і функції мовлення.
15. Уява як психічний пізнавальний процес. Активна та пасивна уява. Прийоми створення нових образів та їх характеристика.
16. Загальні поняття про емоції. Види емоційних реакцій, їх класифікація
17. Почуття. Види вищих почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, праксичні.
18. Поняття про волю. Функції волі. Зв'язок волі з мотивацією особистості, наявність потягів, бажань, мети щодо виконання діяльності.
19. Вольові якості особистості.
20. Прояв індивідуальності в темпераменті, здібностях, характері, якостях пізнавальних процесів, стилі діяльності.
21. Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Властивості темпераменту.
22. Характер як сукупність стійких індивідуальних особливостей людини.
23. Типи акцентуацій характеру.
24. Поняття про особистість в загальній психології.
25. Структура та теорії особистості.
26. Сутність спрямованості особистості.
27. Потреби та проблема самоактуалізації особистості за А.Маслоу
28. Мотиваційна сфера особистості. Цілі, цінності, сенси особистості.
29. Здібності як індивідуальні особливості людини. Загальні та спеціальні здібності.
30. Задатки як біологічні передумови розвитку здібностей. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність.

Практично-орієнтовані завдання

2. Клінічна психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є діагностика глибини теоретичних знань щодо фундаментальних засад клінічної психології; сформованості уявлень про місце клінічної психології в системі психологічних наук, її зв'язки з суміжними дисциплінами (медичною психологією, нейропсихологією, патопсихологією, психіатрією, віковою психологією, педагогікою, психофізіологією); знання основних понять і проблем клінічної психології, зокрема теоретико-методологічних підходів до вивчення психопатологічних явищ; сформованість уявлень про основні розділи сучасної клінічної психології — патопсихологію, нейропсихологію, психосоматичні розлади та аномалії психічного розвитку; а також володіння принципами і методами діагностичних досліджень у клінічній практиці, знання критеріїв психічної норми та систем класифікації психічних розладів.

Програма дисципліни.

Предмет і структура клінічної психології. Дефініції клінічної, медичної, нейропсихології. Об'єкт і завдання клінічної психології. Практичні функції клінічного психолога. Етичні проблеми професійної діяльності. Теоретичні основи та дослідницькі проблеми клінічної психології. Базові категорії теоретичного апарату. Поняття внутрішньої картини хвороби. Критерії психічної норми. Системи класифікації психічних розладів. Історія розвитку уявлень про захисні механізми. Захисні механізми як структурний елемент особистості. Типи ставлення до хвороби та умови їх формування. Психологічні реакції хворих на захворювання. Принципи побудови діагностичних досліджень у клініці. Міннесотський багатошкальний особистісний опитувальник (MMPI).

Питання:

1. Предмет і структура клінічної психології.
2. Дефініції клінічної, медичної, нейропсихології і патопсихології.
3. Практичні завдання та функції клінічного психолога.
4. Етичні проблеми професійної діяльності клінічного психолога.
5. Теоретичні підходи до аналізу психопатологічних явищ.
6. Системи класифікації психічних розладів.
7. Критерії психічної норми.
8. Види та класифікація захисних механізмів.
9. Типи ставлення особистості до хвороби та умови їх виникнення.
10. Типи психосоматичних розладів за М. Блейлером.
11. Психосоматичні хвороби та моделі їх формування.
12. Психологічний ефект «плацебо»
13. Принципи побудови діагностичних досліджень у клініці.
14. Клінічні шкали MMPI та їх інтерпретація.
15. Алгоритм інтерпретації результатів MMPI.
16. Клінічні шкали MMPI та їх інтерпретація
17. Основні складові клінічного інтерв'ю.
18. Методи психологічного дослідження, орієнтовані на виявлення характерологічного типу особистості.
19. Проективні методи дослідження особистості в клініці
20. Методи діагностики особливостей уваги, сприйняття, відчуття.
21. Характеристика методів дослідження рівня і перебігу розумових процесів.
22. Структура та етапи дослідження особистості у клініко-психологічній практиці.

Практично-орієнтовані завдання

3. Вікова психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни «Вікова психологія» є діагностика глибини теоретичних знань основних понять вікової психології, періодизації психічного розвитку, детермінант та особливостей психічного розвитку на кожному віковому етапі; методів дослідження вікових особливостей

розвитку людини; оволодіння уміннями проводити аналіз особливостей психічного розвитку, рівня розвитку психічних процесів та особистісних властивостей людини певного віку за допомогою відповідних методик та технологій аналізу, самостійно відбирати методики дослідження, грамотно використовувати вікові рекомендації.

Програма дисципліни.

Предмет психології розвитку та механізми розвитку. Методи вікової психології. Психосоціальний розвиток в теорії Е. Еріксона. Кризи в розвитку людини (криза 1 року, 3 та 7 років). Готовність дитини до навчання у школі. Розвиток мислення за Ж. Піаже. Особливості підліткового віку. Акцентуації характеру. Особистість зрілого віку: основні характеристики. Криза середини життя. Теорії старіння. Успішне старіння: сучасний підхід. Великий біологічний цикл і кризові періоди за Б.Й. Цукановим

Питання

1. Характеристики і механізми розвитку людини.
2. Вікові кризи людини. Психосоціальні кризи в теорії Е. Еріксона та їх позитивне вирішення
3. Сучасний підліток і юнак у змінних умовах розвитку суспільства.
4. Застосування лонгітюдного методу та методу аналізу продуктів діяльності у психології розвитку.
5. Критерії успішного старіння.
6. Особливості кризи середини життя.
7. Розвиток мислення за Ж.Піаже. Пояснити феномени синкретизму мислення, егоцентризму, анімізму, збереження кількості речовини.
8. Наведіть основні критерії інтерпретації малюнку "Неіснуюча тварина"
9. Наведіть методи і методики вивчення психосоціальної готовності дитини до школи
10. Розбіжності у періодизаціях психічного розвитку особистості.
11. Пренатальний розвиток і народження дитини: сучасний погляд.
12. Сучасний юнак у змінних умовах розвитку суспільства
13. Особливості людини дорослого(зрілого) віку.
14. Вікова динаміка психофізіологічних функцій.
15. Співвідношення поняття «дорослість» і «зрілість» у психологічній науці
16. Фактори, що сприяють досягненню та збереженню високого рівня розвитку психофізіологічних функцій дорослої людини
17. Поняття кризових явищ в онтогенезі.
18. Типи прихильності за Боулбі й Ейнсворт.

Практично-орієнтовані завдання

4. Соціальна психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є діагностика глибини теоретичних знань основних категорій соціальної психології, історичних передумов та перспектив її розвитку, найбільш відомих

теорій особистості, основних методів соціально-психологічного дослідження, засобів та способів соціально- психологічного впливу в процесі спілкування, особливостей групової діяльності, психологічних особливостей великих соціальних груп та масових явищ, особливості сучасних прикладних соціально-психологічних досліджень.

Програма дисципліни.

Соціальна психологія як наука. Предмет соціальної психології і його особливості. Основні етапи становлення соціальної психології як наукової дисципліни. Методи соціально-психологічного дослідження. Актуальні проблеми застосування соціально-психологічних методів. Особистість як предмет вивчення соціальної психології. Соціальний розвиток особистості. Етапи та соціально-психологічні механізми соціалізації особистості. Соціально-психологічні особливості спілкування. Вербальне та невербальне спілкування. Соціально-психологічні особливості міжособистісного спілкування. Класифікація груп у соціальній психології. Соціальна психологія малих груп. Поняття групової динаміки, основні етапи розвитку малої групи. Соціальна психологія міжгрупових відносин. Психологічні характеристики великих соціальних груп. Особливості поведінки натовпу. Конфлікти і їхня соціально-психологічна природа. Соціально-психологічні аспекти лідерства та керування.

Питання

1. Соціальна психологія як наука. Предмет соціальної психології і його особливості.
2. Основні етапи становлення соціальної психології як наукової дисципліни
3. Методи соціально-психологічного дослідження. Актуальні проблеми застосування соціально-психологічних методів.
4. Соціальний розвиток особистості. Етапи та соціально-психологічні механізми соціалізації особистості.
5. Соціально-психологічні особливості спілкування. Вербальне та невербальне спілкування.
6. Соціально-психологічні особливості міжособистісного спілкування.
7. Соціальна психологія малих груп. Поняття групової динаміки, основні етапи розвитку малої групи.
8. Соціальна психологія міжгрупових відносин.
9. Рольова теорія особистості. Поняття «соціальний статус» та «соціальна роль».
10. Психологічні характеристики великих соціальних груп. Особливості поведінки натовпу.
11. Конфлікти і їхня соціально-психологічна природа.
12. Особистість як предмет вивчення соціальної психології
13. Класифікація груп у соціальній психології
14. Соціально-психологічні особливості етнічних груп. Етнічні стереотипи.
15. Основні моделі та засоби масової комунікації.
16. Соціально-психологічні аспекти лідерства та керування.

Практично-орієнтовані завдання

5. Експериментальна психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є діагностика глибини теоретичних знань цілей, припущень і вимог наукового дослідження психологічної реальності; розбіжностей між науковим і ненауковим дискурсом в психології, принципів неекспериментальних, квазі-експериментальних і експериментальних дизайнів дослідження – та їх відносно сильні і слабкі сторони; статистичні критерії для випадкового і категоріального аналізу даних, основні алгоритми системного підходу, сформованість вмінь використовувати навички критичного мислення в психології, створювати програми психологічного дослідження, здійснювати дослідження за різними схемами, проводити елементарний аналіз даних результатів досліджень, писати інтерпретацію результатів і візуалізувати їх.

Програма дисципліни.

Експериментальна психологія як самостійний науковий напрямок. Предмет і завдання експериментальної психології. Історичні аспекти експериментальної психології. Методологічні аспекти психологічного дослідження. Етика наукового дослідження. Класифікація методів психологічного дослідження. Експеримент. Організація та проведення психологічного експерименту. Загальне уявлення про гіпотезу та її перевірку в науковому дослідженні. Особливості психологічного вимірювання. Види оціночних шкал, що використовуються в психологічному дослідженні. Характеристика змінних, що застосовуються в експерименті. Способи контролю змінних. Поняття про валідність експерименту та її види. Поняття про експериментальну вибірку, критерії та способи її створення. Експериментальні дослідницькі плани. Класифікація експериментальних планів за Кемпбеллом. Спеціальні методи планування експериментального дослідження. Сутність статистичного аналізу даних в психології.

Питання:

1. Теорії і гіпотези в психології. Види гіпотез.
2. Класифікація та характерні риси емпіричних методів в психології.
3. Метод спостереження в експериментальній психології. Одиниці і категорії в методі спостереження.
4. Структура та проведення психологічного експерименту.
5. Психологічні закономірності, що визначають поведінку особистості в умовах експерименту.
6. Класифікація експериментальних планів за Кемпбеллом. Типи експериментальних планів.
7. Взаємовідношення між змінними в психологічному дослідженні.
8. Незалежні і залежні змінні, проміжні та контрольні змінні в експериментальному дослідженні.
9. Загрози валідності і надійності в психологічному дослідженні. Способи їхнього уникнення.

10. Поняття про експериментальну вибірку. Умови і способи створення експериментальної вибірки.

Практично-орієнтовані завдання

6. Педагогічна психологія

Метою атестації з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» є діагностика глибини теоретичних знань основних категорій та історичних передумов виникнення і розвитку педагогічної психології як науки; закономірностей психічного розвитку і формування особистості підростаючої дитини в процесі її навчання і виховання; закономірностей виникнення та розв'язання вікових криз протягом онтогенезу від народження до смерті; потенційних можливостей і тенденцій розвитку творчих здібностей особистості, а також потреб у самовихованні і самоосвіті.

Програма дисципліни.

Основні сфери застосування педагогічної психології. Психологія суб'єкта освітньої діяльності. Психологічні основи попередження неуспішності школярів у навчанні. Поняття психологічних особливостей учбової діяльності. Види самоконтролю та самооцінки в учбовому процесі. Взаємозв'язок навчання та виховання. Психологічні особливості навчання та виховання впродовж сенситивних періодів онтогенезу. Принципи структури професійної самосвідомості вчителя. Психологічні особливості педагогічного спілкування. Роль шкільних психологів у підтримці оптимального навчального середовища.

Орієнтовні питання:

1. Методологічні засади педагогічної психології.
2. Учбова діяльність: поняття, структура, мотиваційно-операційні компоненти.
3. Самооцінка та “Я-концепція” учнів.
4. Види самоконтролю та самооцінки в учбовому процесі
5. Психолого-педагогічні особливості формування навчальної діяльності.
6. Психологічні основи попередження неуспішності школярів у навчанні
7. Психолого-педагогічні вимоги до організації навчального процесу на етапах молодшого, середнього та старшого шкільного віку.
8. Психолого-педагогічні засади виховання впродовж сенситивних фаз онтогенезу учнів.
9. Психологічні особливості педагогічного спілкування
10. Принципи структури професійної самосвідомості вчителя.

Практично-орієнтовані завдання

7. Історія психології

Метою атестації з навчальної дисципліни «Історія психології» є діагностика знань основних підходів вчених до предмета історії психології; основних етапів розвитку психологічної науки в онтогенезі та соціогенезі;

виникнення, розвитку психології від найдавніших часів до наших днів; про розвиток наукових психологічних знань за кордоном та в Україні.

Програма дисципліни.

Специфіка історії психології як галузі психологічного знання. Русійні сили і причини розвитку психологічних ідей. Періодизації становлення психологічного знання. Поняття наукова психологічна школа. Метод експериментальної психології В. Вундта. Перша експериментальна психологічна лабораторія. Програма Вундта про розвиток психології. «Фізіологічна психологія» та «Психологія народів» В. Вундта. Співвідношення між експериментальною психологією і психологією народів як напрямками психологічної науки. Експериментальні дослідження пам'яті і мислення. Вюрцбургська психологічна школа. Теорія поля К. Левіна. Функціоналізм Вільяма Джеймса. Принципи психології. Поняття про «потік свідомості». Поняття про особистість. Розвиток біхевіоризму як наукової школи та психологічного напрямку. Дж. Уотсон про наукове знання та психологію, про емоції, мислення та мову. Програма психології Дж. Уотсона. Психоаналіз як наукова школа. Динамічний та структурний підхід до розуміння несвідомого. Виникнення та розвиток гуманістичного напрямку сучасної психологічної науки.

Орієнтовні питання:

1. Система психології В. Вундта: предмет, метод, напрямки досліджень.
2. Психологічні дослідження Вюрцбургської школи.
3. В. Джеймс: принципи психології, концепція свідомості.
4. Передумови виникнення біхевіоризму. Концепція біхевіоризму Дж. Уотсона.
5. Поняття психологічна школа. Характеристика психологічних шкіл за предметом психологічних досліджень на початку ХХ століття.
6. Контекстні чинники як зовнішні русійні сили в історії психології. Поняття Zeitgeist
7. Основні напрями психології (психоаналіз, біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична психологія, трансперсональна психологія, когнітивна психологія)
8. Теорія поля К. Левіна та його внесок у розвиток психологічної науки.
9. Психоаналітичний рух. Психоаналіз як наукова школа.
10. Виникнення та розвиток гуманістичного напрямку сучасної психологічної науки.

Практично-орієнтовані завдання

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Загальна психологія

1. Варій М. Й. Психологія особистості: посібник. Київ: Сварог, 2023. 592 с.
2. Губенко І. Я., Карнацька О. С., Шевченко О. Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та між особового спілкування. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 312 с.

3. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
4. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.. Київ: Каравела, 2019. 464 с.
5. Кацавець Р. С. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2021. 134 с.
6. Москалець В. П. Загальна психологія: лекції для студентів спеціальності «психологія». Івано-Франківськ: Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2021. 240 с.
7. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 364 с.
8. Савчин М. В. Загальна психологія: підручник. 4-видання Київ: «Академія», 2024. 352 с.
9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. Навчальний посібник.- 2-е вид., 2023. К., Каравелла. 372с.

Клінічна психологія

1. Аймедов К.В., Корошніченко Д.М., Луньов В.Є. Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога. Одеса: ОНМЕДУ, Донецьк: «Східний видавничий дім», 2015. 296 с.
2. Матяш М., Максименко С., Луньов В., Павлов А., Ткач Б., Середа С. Інтегративні засади медичної психології: нормогенез, нейронауки та поведінка щодо здоров'я: підручн., за заг. Редакцією В. Луньова. Київ: «Видавництво Людмила», 2024. 268 с.
3. Матяш М., Філоненко М., Луньов В., Лазуренко О., Тертична Н., Скоробогатова О., Середа С. Медична психологія: теоретичні рамки, емпіричні основи та клінічне застосування: підручний / за заг. ред. М. Матяш, В. Луньова. Київ: «Видавництво Людмила», 2024. 170 с..
4. МКХ-11: оновлений погляд на типологію хвороб. Нейро NEWS, 2025, <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2022/1%28132%29/pages-5-6/mkh-onovleniyupoglyad-na-tipologiyu-hvorob>
5. Перевязко Л.П. Сучасні моделі вирішення етичних проблем у роботі клінічного психолога. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2022. № 1(57) Т.1. С. 98-109. <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2022-57-1-1-98-109>
6. Родіна Н.В. Клінічна психологія : метод. вказівки для студентів із спеціальності 053 «Психологія», галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 56 с.
7. Родіна Н., Матяш-Заяць Л., Степаненко І., Крюкова О., Горецька О., Грек О. Взаємозв'язок психотерапії, психокорекції та психоконсультації. BRAIN-BROAD RESEARCH IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND NEUROSCIENCE/ МОЗОК. Широке дослідження в галузі штучного інтелекту та нейронауки. 2023. 14(3), 150-163. <https://doi.org/10.18662/brain/14.3/467>
8. Родіна Н.В., Доценко О.Ю., Кернас А.В., Перевязко Л.П., Ворнікова Л.К. Створення шкали для дослідження копінг-поведінки у ситуаціях небезпеки.

- Офтальмологічний журнал. 2022. № 3. С. 65-73.
URL:<http://doi.org/10.31288/oftalmolzh202236573>
9. Родіна Н.В. Системні дослідження психіки особистості: досвід наукової школи "Системне моделювання психологічних феноменів". Психологія та соціальна робота. 2020. № 2 (52). С. 125-144. DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2\(52\).225434](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2(52).225434)
 10. Родіна Н.В., Науменко А.В. Теоретичний аналіз ефективних методів роботи з посттравматичним стресовим розладом у військовослужбовців. Габітус. 2024. № 59. 2024. С. 286-291. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.59.50>
 11. Савченко, В.М., Поляничко, О.М. Реабілітаційний набір Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я в практиці фахівців із реабілітації : навч.-метод. посіб. — Київ : Київ. столич. ун-т ім. Б.Грінченка. 2024.143 с.
 12. International Classification of Health Interventions (ICHI), 2025, https://www.uzis.cz/res/ile/akce/20211109-klasifikon/klasifikon2021_1_1_madden.pdf
 13. Nord C., Garfinkel S. Interoceptive pathways to understand and treat mental health conditions. Trends in Cognitive Sciences, 2022. № 26. С. 499–513. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2022.03.004>

Вікова психологія

1. Долинська Л.В., Лисянська Т.М. Вікова психологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: «Каравела», 2019. 486 с.
2. Ковалькова Т. О. Вікова та освітня психологія: методичні рекомендації для студентів денної та заочної форми навчання / Т. О. Ковалькова. — Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2021. — 64 с.
3. Павелків Р. В. Геронтопсихологія. Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. Центр навчальної літератури, 2020. 476.
4. Вікова психологія : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, Н. М. Теслик. — Суми : Сумський державний університет, 2024. —190с.Савчин
5. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Каравела, 2019. 400 с.
6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 6-те видання, перероблене, доповнене (ВЦ “Академія”), 2024 .с.384.
7. Пісоцький В. П., Горянська А. М. Теоретичні питання вікової психології : навчальний посібник для закладів вищої освіти; 2-е вид., випр. і доповн. / В. П. Пісоцький, А. М. Горянська. 2023. 232 с.

Соціальна психологія

1. Духневич В. Негативні психологічні явища у політико-правовій сфері в умовах воєнного конфлікту: шляхи і засоби запобігання: практичний посібник. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 214 с.

2. Кальницька Ю. Історія соціальної психології в Україні: друга половина XIX – початок XX століття: навчальний посібник (хрестоматія). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 264 с.
3. Курова А.В. Психологічне здоров'я молоді в умовах невизначеності: соціально-психологічний вимір: монографія. К.: видавець Бихун В.Ю. 2023. 344 с.
4. Основи соціальної психології: підручник для закладів вищої освіти/ П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін.; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2019. 580 с.
5. Соціальна психологія: навч. посібн. / Волянчук Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В., Блохіна І. О., Кононець М. О., Москаленко О. В., Боковець О. І., Андрійцев Б. В. Київ, 2019. 254 с.
6. Соціальна психологія: навчальний посібник/ В. М. Поліщук. Суми: Університетська книга (Україна), 2021. 271 с
7. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник [Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусєв, В. І. Давидов, О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, О. Г. Цукур] / за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 144 с
8. Соціально-психологічні ресурси розвитку громадянської компетентності майбутніх педагогів: практичний посібник / С. І. Позняк, М. Ю Сидоркіна, І. В. Остапенко, А. О. Краснякова, О. М. Скар ; за наук. ред. С. І. Позняк; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 172 с.
9. Соціальна психологія [Електронний ресурс]: електрон. метод. рекомендації до курсу «Соціальна психологія» для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 053 «Психологія» / уклад. А. В. Курова. Одеса, 2023. 78 с. 1,4 МБ.
10. Посилання-ідентифікатор:
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34888>
11. Теоретичні напрями соціальної психології: навч. посібник / М. М. Слюсаревський, Н. В. Хазратова. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 104 с.
12. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. Харків: «Контраст», 2019. 116 с.
13. Hewstone M., Stroebe W, Jonas M. An introduction to social psychology. 2018. 476 p.
14. Melnychuk O, Kurova, A. & all. Theoretical fundamentals of study of values and value orientations in management of psychological scientific space. Journal of Management Information and Decision Science. Vol. 24(2). 2021. pp. 1-6.
15. Myers D., Abell J. Social Psychology. 3rd edition. Mc Graw Hill edition. London. 2020. 649 p.

Експериментальна психологія

1. Бедан В. Експериментальна психологія: курс лекцій для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології. Одеса: НУ «ОЮА», 2020. 102 с.
2. Галян І.М., Галян О. І. Експериментальна психологія: підручник. Львів: СТОЛОМ. 2023. 360 с.
3. Гуриніна О. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ: ДП «Вид. дім "Персонал"». 2018. 206 с.
4. Копець Л. Класичні експерименти в психології. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Видавництво: Києво-Могилянська академія. Київ, 2020.
5. Малхазов О. Р. Експериментальна психологія: практичний посібник. К.: Талком, 2020. 321 с.
6. Руська Р.В.: Теорія імовірності та математична статистика в психології: Навч. посіб. Тернопіль. 2020. 112 с.

Педагогічна психологія

1. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
2. Зайченко Т.В., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : Навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2018. 484 с.
3. Калениченко Р. А. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : КНУБА, 2023. 196 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
5. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2023. 264 с.
6. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
7. Новікова Ж. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 148 с.
8. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ : Просвіта, 2019. 400 с.
9. Mishra M., et al. An Introduction To Educational Psychology. AGPH Books, 2023. 204 p.

Історія психології

- 1.Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. Вид. 2-ге , допов. Харків : Константа, 2020. 320 с.
- 2.Історія психології: навчальний посібник. Уклад. О.А. Логвіна, Ю.П. Данчук. 2-ге вид. доп. (електронний посібник) Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. 108 с.
- 3.Погорільська Н. І., Синельникова Р. Ю. Історія психології : навчальний

посібник. М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. [Київ] : ВПЦ "Київський університет", 2021. 223 с.

4.Токарева Н. М. Історія психології: від витоків до епохи Просвітництва: підручник для здобувачів освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 053 Психологія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2022 (Частина І). 384 с.

5.Яцина О.Ф. Історія психології: становлення і розвиток клінічної психології в історичних процесах: навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2023. 184 с.

Критерії оцінювання атестаційного екзамену з психології

Форма проведення підсумкової атестації – усно, за білетами.

Кількість білетів – 30. Кожен білет містить 1 теоретичне питання, 1 теоретико-аналітичне питання, 1 практично-орієнтоване питання з навчальних дисциплін, внесених до атестації здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр, згідно до навчального плану та висвітлених у програмі.

90-100 балів (А) виставляється за повну, глибоку, обґрунтовану відповідь. Здобувач демонструє розуміння теоретичного матеріалу, володіння термінологічним апаратом та навички аналізувати матеріал і логічно вибудовувати свою відповідь з дотриманням культури мови. Демонструє вміння використовувати набуті теоретичні знання для вирішення практичних завдань, обґрунтовуючи свою точку зору.

89-85 балів (В) - виставляється за відповідь, що демонструє розуміння матеріалу, знання основного матеріалу питань. Здобувач робить вірні узагальнення, але допускає певні термінологічні помилки. При відповіді на практичне завдання є окремі неточності.

84 – 75 балів (С) - виставляється за відповідь, в якій здобувач в цілому демонструє достатній рівень обізнаності за матеріалом, але викладений матеріал не систематизований, є неточності в узагальненнях та висновках. При відповіді на практичне завдання допускає неprincipові помилки при обґрунтуванні своєї точки зору.

74-70 балів (D) - виставляється за відповідь, в якій здобувач виявляє розуміння основних положень питань, але спостерігається поверхневність знань, відсутня системність і послідовність у відповіді. Здобувач демонструє вміння використовувати набуті теоретичні знання у практичному завданні, але допускає помилки у тлумаченні психологічних явищ.

69-60 балів (Е) - виставляється при недостатньому рівні обізнаності. Відповіді на питання носять уривчастий характер, порушена логіка викладання матеріалу. Здобувач демонструє слабкі вміння використовувати набуті теоретичні знання у практичному завданні, допускає принципові помилки при обґрунтуванні відповіді.

59-0 балів (FX) – виставляється при низькому рівні обізнаності, якщо відповідь неправильна і свідчить про незнання основного матеріалу, наявні грубі помилки у визначення понять, у розв'язанні практичного завдання.

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
Відмінно (повне розкриття теоретичного та практичного матеріалу)	90 - 100	A	відмінно
Дуже добре (розкриття матеріалу з окремими неточностями)	85 - 89	B	добре
Добре (розкриття матеріалу вище середнього рівня з кількома помилками)	75 - 84	C	
Задовільно (розкриття матеріалу на середньому рівні з помилками)	70 - 74	D	задовільно
Задовільно (розкриття матеріалу на середньому рівні з великою кількістю помилок)	60 - 69	E	
Незадовільно (нерозкриття матеріалу з великою кількістю істотних помилок)	0 - 59	FX	незадовільно

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Рівень вищої освіти перший (бакалавр)

Спеціальність 053 Психологія

ОПП Психологія

Атестаційний екзамен

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Поняття про особистість в загальній психології.
2. Охарактеризуйте основні складові клінічного інтерв'ю.
3. Якщо людина обирає партнера для спільної діяльності, який підходить їй по конкретним якостям своєї особистості, то яку функцію, в даному випадку, виконує психіка? Обґрунтуйте відповідь.

Затверджено на засіданні Вченої ради Факультету психології та соціальної роботи

Протокол _____ від _____ 202__р.

Голова Вченої ради ФПСР _____

Дунаєва Л. М.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Рівень вищої освіти перший (бакалавр)

Спеціальність 053 Психологія

ОПП Психологія

Атестаційний екзамен

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 2

1. Психосоціальні кризи в теорії Е. Еріксона та їх позитивне вирішення.
2. Проаналізуйте основні елементи комунікативного процесу.
3. Який тип акцентуації характеру може стояти за описаною поведінкою, відповідь аргументуйте: «студент дуже любить перебувати в компанії, жартувати і розповідати анекдоти, бути першим, впевнений у своїх силах, при цьому схильний давати обіцянки, не піклуючись про їх виконання».

Затверджено на засіданні Вченої ради Факультету психології та соціальної роботи

Протокол _____ від _____ 202__р.

Голова Вченої ради ФПСР _____

Дунаєва Л. М.